

*Боровська Ірина Анатоліївна, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права і процесу
Затилюк Герман Анатолійович, студент
Національна академія внутрішніх справ*

ЮРИДИЧНІ ОСОБИ ПРИВАТНОГО ПРАВА У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА

Суб'єктами правовідносин у сфері будівництва є інвестори, замовники, підрядники, а також проектно-дослідні організації, науково-дослідні інститути, проектні та експертні організації тощо. В свою чергу указані учасники будівельної діяльності можуть мати статус юридичної особи.

На сьогодні є актуальним питання визначення можливих організаційно-правових форм таких суб'єктів, адже, як слушно зазначає Л. Ю. Снісаренко, це «має істотне практичне значення, оскільки впливає на інституалізацію суспільного життя та забезпечує адекватну легітимацію господарюючих суб'єктів, що в свою чергу істотно впливає на забезпечення їх функціонування» [1].

У вітчизняному законодавстві поняття «юридична особа» як правова категорія є сформованим та сприйнятим. Тлумачення цього терміну зустрічається у багатьох нормативно-правових актах. Основним же, на нашу думку, слід вважати Цивільний кодекс України, в якому вченню про юридичну особу присвячено Підрозділ 2 «Юридична особа» розділу II «Особа» [2]. Так, у ст. 80 ЦК України визначено поняття «юридична особа» як організація, створена та зареєстрована у встановленому законом порядку, яка наділяється цивільною правоздатністю і дієздатністю та можливістю бути позивачем та відповідачем у суді.

Деякі дослідники вважають запропоноване законодавцем визначення недостатнім для розуміння однієї з найскладніших проблем у теоретичній юриспруденції – сутності юридичної особи, адже наведені у ЦК України

ознаки створюють лише основу для нормативно-правового регулювання цивільного статусу юридичних осіб [3].

Відповідно до ст. 80 ЦК України юридичні особи поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права, залежно від порядку їх створення. Питання поділу юридичних осіб на юридичних осіб приватного права та публічного права є дискусійним і виходить за межі правового регулювання ЦК України, адже у ч. 3 ст. 81 ЦК України зазначено, що даним кодексом встановлюються «порядок створення, організаційно-правові форми, правовий статус юридичних осіб приватного права». Порядок створення юридичних осіб приватного права регулюється нормами публічного права.

Відповідно до положень указаної статті ЦК України, організаційно-правовими формами юридичних осіб приватного права є товариства, установи та інші форми, встановлені законом. Тим самим, використовуючи формулювання «інші форми, встановлені законом» законодавець надав право і іншим законодавчим актам визначати організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права.

У статті 83 ЦК України товариства, які мають організаційно-правову форму юридичних осіб приватного права, диференційовано на підприємницькі та непідприємницькі. Метою здійснення діяльності підприємницькими товариствами є одержання прибутку, який в подальшому розподіляється між учасниками. Діяльність непідприємницьких товариств не має на меті одержання прибутку (кооперативи, крім виробничих, об'єднання громадян тощо).

Законодавство інших країн містить відмінний від законодавства України поділ юридичних осіб за критерієм мети діяльності. Наприклад, у деяких країнах СНД юридичні особи за відповідним критерієм поділяються на комерційні та некомерційні.

Однак, слід зазначити, що такий поділ є певною мірою умовним, оскільки і некомерційні організації досить часто виконують роботи, надають послуги, отримуючи при цьому прибуток [4].

У цій площині слід звернути увагу на положення ст. 86 ЦК України відповідно до якої непідприємницькі товариства та установи поряд зі

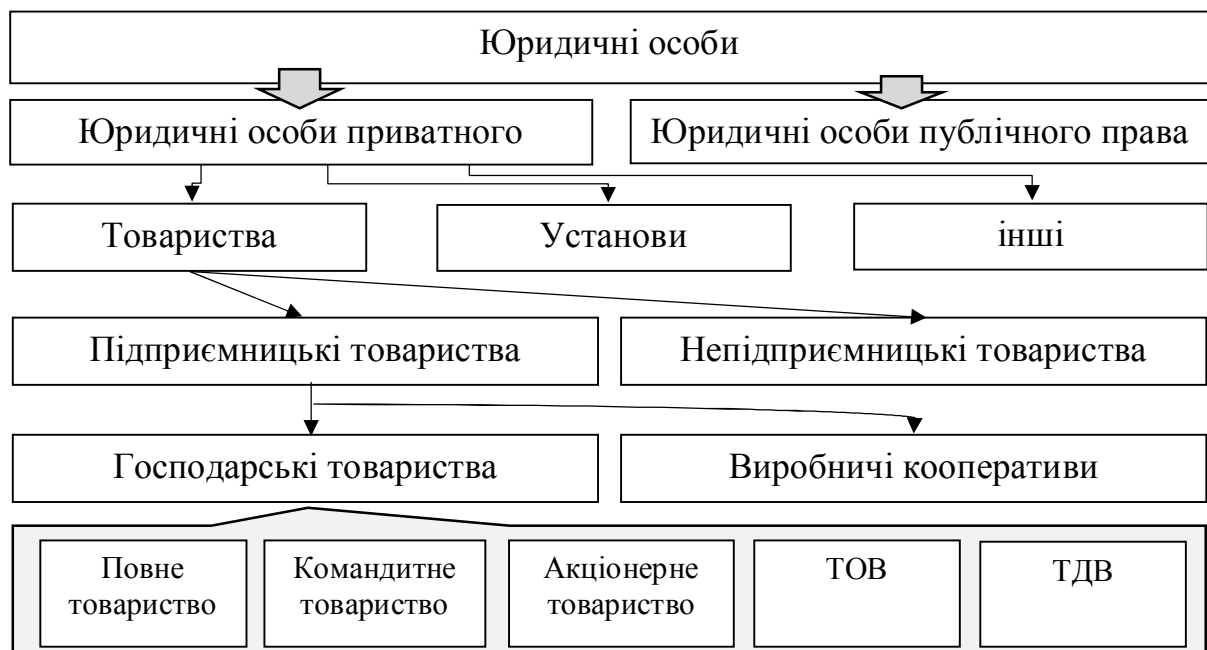
своєю основною діяльністю можуть здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не встановлено законом і якщо ця діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню.

В главі 8 ЦК України підприємницькі товариства поділяються на господарські товариства та виробничі кооперативи.

Господарські товариства можуть бути створені у формах повного товариства, командитного товариства, товариств з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерного товариства.

Загалом аналіз відомостей у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань свідчить, що в ньому міститься 56 організаційно-правових форм юридичних осіб [5].

Таким чином, виходячи з аналізу цивільного законодавства України, можна схематично відобразити систему юридичних осіб та місце в них юридичних осіб приватного права (мал. 1).

Мал. 1. Система юридичних осіб за ЦК України

Список використаних джерел та літератури:

1. Снісаренко Л. Ю. Організаційно-правова форма: поняття та практичне значення для легітимації суб'єктів економічної діяльності / Л. Ю. Снісаренко. // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. – № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_8_7.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 35.
3. Кочин В. Правова сутність юридичної особи / В. Кочин // Юридична Україна. – 2013. – № 5. – С. 43–48.
4. Цивільне право України. Загальна частина : [підруч.] / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. – [4-те вид., стереотип.]. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 976 с. – С. 321.
5. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>.